

2701

Enefte Beh. af Indst. fra Udv. for Andr.

2702

lille Landboforening, vi der have, der bestaar af en 30—40 Medlemmer ved Stemmeafgivninger, tog sig deraf; men man blev helt forbausset over at høre, at slige forfækkelige Tilstande vare tilstede, man havde ikke tidligere hørt Noget derom. Det ærede Medlem sagde endvidere, at det dog var Landboforeningerne, hvori der var den fyldigste Repræsentation tilstede for Landbostanden . . . (Sag d: En særlig Repræsentation!) Den fyldigste særlige Repræsentation. Jeg veed ikke af, at jeg har nogen Landboforening til Repræsentant — har det ærede Medlem det maaffe? — og jeg veed ikke, at Landboerne i det Hele have Landboforeningerne til deres Repræsentanter. Jeg troede ellers, at Repræsentationen for Landet, og særlig endog for Landbostanden, skulde søges her, og at Landboforeningerne vare en saadan Repræsentation, vidste jeg som sagt, ikke Noget af. — Jeg skal imidlertid, da jeg som sagt tror, at man gjerne kan lade Alt dette ligge, nu med nogle Ord vende mig til selve de Indstillingspunkter, som ligge for. Det er indlysende for mig, at selv om vi toge det Forslag, som her foreligger fra Landboforeningen eller Landhusholdningssekskabet, hvad det nu kaldes, i Randers Amt, helt og holdent, vilde Forholdet i Lyendeklassen ingenlunde blive bedre, men snarere værre. Det undrede mig iøvrigt noget, at de netop ere komne frem med de Forslag, som de ere komne frem med, og jeg vil gjerne tilføje, at det undrer mig noget, at ikke selve Flertallet i Udvalget endogsaa har paa en noget, jeg vil ikke sige skrappere, men noget mere indgaaende Maade taget fat paa selve dette Lovforslag eller Andragende, eller hvad selv man nu vil kalde det, end det har gjort. Det er dog en ganske mærkelig Ting, at Sekskabet viser tilbage til Kristian den Femtes Lov 3—19—1; thi 3—19—1 og de følgende Paragrafer og Kapitelter kunne vist have været meget udmærkede for deres Tid, men naar man ikke kan tilbagefalde hele den sociale Tilstand, som da var, er det forbausende, at man i en enkelt Retning vil gjøre det, og mener, at en enkelt Lov skulde kunne gjøre Noget; thi den sociale Tilstand, som da var, behøver jeg naturligvis ikke at minde om; den var jo en saadan, at det var det patriarkalske System, Laugsvesenet herstede, Gudskomplexerne bestode, og Alle havde jo hjemme hver paa sit Sted, selv om Hjemmet mange Gange kunde være daarligt nok, men vist er det, at det var et Slags Hjem. Det er derfor ganske naturligt, at Loven kunde sige, at naar de Paagjældende forlade, det Sted, hvor de

have hjemme, naar Understet f. Ex. forlade deres Husbonde, skulde de straffes, og de skulde straffes, der tage dem i Hus, og det er endvidere set fra dette Synspunkt naturligt nok, at de, der huse og hæle saadanne Løsgjængere, ogsaa skulde straffes med Bøder, og det er jo det, som Sekskabet udtrykkelig peger tilbage til, og det har jo endogsaa et Forslag i saa Henseende. Jeg veed ikke, om jeg forstod den høitærede Justitsminister ret. Det forekom mig, som om ogsaa han pegede noget paa, at han kunde ønske Xrediemand, som tog et Lyende i sit Brød, der havde forladt sin Xjeneste, jeg vil ikke sige straffet, men at han dog kunde ønske at søge en Forandring i den Retning, at naar et Lyende gif fra sin Xjeneste til Xrediemand, kunde det maaffe være rigtigt at paalægge ham Erstatningsansvar. Om han dermed mente, at man skulde gjøre Erstatningskrav gjældende eller ikke, veed jeg ikke, men jeg veed, at jeg for min Part, og jeg tror Mange med mig, ere meget utilbøgelige til at foretage et saadant Indgreb i baade Første- og Xrediemands Rettighed, saa jeg vil bede den ærede Justitsminister, hvad han ogsaa sagde, han vilde, overveie denne Sag meget alvorlig. Jeg finder det nemlig meget besynderligt, at man samtidig med, at man hverken kan staffe Lærlinge det Hjem, de havde i Laugsvesenet, eiheller Xjenestetyendet det, som de paa andre Maader engang have tabt, dog desuagtet vil fordre de gamle Straffebestemmelser tilbage. Det er det Besynderlige, at det, man vil give dem, er Straffene, men Fordelene, som de dengang havde, skal man nok lade være at søre tilbage. Det ligger i de sociale Forhold (Sag d: Det ene følger med det andet!) Det ærede Medlem siger, at det ene følger med det andet. Ja, han maa kunne forklare os, hvorledes han vil kunne staffe os de gamle sociale Forhold tilbage; jeg vil iøvrigt ikke love, at jeg vil være med til at gjøre det, men jeg tror, at han skal nok være fri for at kunne det. Ikke desto mindre indrømmer jeg, at der er en vis Løshed tilstede paa sine egne, om ikke just paa alle. Der er en større Løshed tilstede i Opfattelsen af deres Forpligtelser, og det faavel hos Xjenestetyendet som hos Husbonden. Der er ganske vist Noget, der skal gøres, men det kan ikke gøres ved Lovgivning. Jeg skal nu paapege Noget af, hvad jeg mener, der kan og skal gøres. Et af To mener jeg ubetinget maa blive Tilfældet i disse Forhold, og det er, at enten Affordarbejde indføres efter en større Maalestok eller ogsaa, hvor man ikke synes om det, er man